

социалистического государства: материалы междунаро-д. науч. конф., 22-24.09.2003 г. – Черновцы: «Рута», 2003. – Вып. 1. – С. 53).

Рахункова палата здійснює свою діяльність як незалежний орган контролю Верховної Ради України (ст. 36 Закону). Вимоги керівників Рахункової палати та представників її апарату, пов'язані з виконанням ними своїх службових обов'язків, є обов'язковими для всіх державних органів, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності й підпорядкування (ч. 1 ст. 13 Закону). Посадові особи органів і підприємств, що перевіряються, у разі відмови або ухилення від своєчасного надання необхідної інформації або документації на вимогу Рахункової палати, а також за надання недостовірної інформації підлягають притягненню до відповідальності у порядку, встановленому чинним законодавством України (ч. 2 ст. 18 Закону).

Додатковими гарантіями діяльності органу парламентського контролю стануть положення глави 37 проекту Кримінального процесуального кодексу України. Новації передбачають особливий порядок кримінального провадження щодо Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; Голови Рахункової палати, його першого заступника, заступника, головного контролера та секретаря Рахункової палати. Виключно Генеральний прокурор України може здійснити письмове повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (п. 2 ч. 1 ст. 481 Проекту КПК України від 13.01.2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=42312).

Лише запропоновані зміни вітчизняного законодавства дозволять наблизити правовий статус Рахункової палати до авторитетних зарубіжних аналогів.

Москальчук К. М.

*Міжнародний гуманітарний університет,
старший викладач кафедри конституційного права та державного управління*

ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА ДОСТУПУ ГРОМАДЯН ДО СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СТАТУТАХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Статuti територіальних громад сіл, селищ, міст є одним із найважливіших джерел муніципального права на локальному рівні. Коли йдеться про зміст статутів територіальних громад, дослідників майже не привертає питання відображення в них положень про право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування. Розглядаючи Закон України від 7 червня 2001 р. «Про службу в органах місцевого самоврядування» відмітимо, що у ньому згадка про статuti територіальних громад зустрічається тільки один раз (стаття 24). У зв'язку з цим виникає питання про доцільність закріплення у статутах територіальних громад положень, пов'язаних із правом доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування. Для дослідження було обрано статuti територіальних громад міст, які мають понад 1 млн. мешканців: Київ, Харків, Одеса, Дніпропетровськ. Лише у статуті територіальної громади м. Харків згадується про право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування. Стаття 14 Статуту

має назву «Права члени територіальної громади на участь у місцевому самоврядуванні». В ній, у т. ч., йдеться про права обирати і бути обраним в органи місцевого самоврядування (п. 2 «б») та доступу до служби в органах місцевого самоврядування (п. 2 «в»). Також відмітимо Розділ V «Органи та посадові особи територіальної громади», у якому надано стислу інформацію про систему органів і посадових осіб територіальної громади. Одна із статей цього розділу присвячена службі в органах місцевого самоврядування – ст. 39. Її перша частина має бланкетний характер і закріплює, що «правовий статус посадової особи, порядок і умови проходження служби в органах місцевого самоврядування визначаються Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Частина 2 ст. 39 містить додаткові пільги, які можуть бути встановлені для посадових осіб місцевого самоврядування у м. Харків: «Рішення міської ради про пільги і гарантії для посадових осіб місцевого самоврядування в органах місцевого самоврядування приймаються в умовах гласності і підлягають оприлюдненню в міських засобах масової інформації». Таким чином, у досить лаконічній формі зроблено відсилання до чинного законодавства, яке регламентує право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування, а також встановлено, що міською радою м. Харків можуть бути встановлені додаткові пільги і гарантії для осіб, які знаходяться на службі в органах місцевого самоврядування м. Харків.

Найстарішим із розглянутих статутів є статут територіальної громади м. Дніпропетровськ (2001 р.). Цей статут не містить норм про право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування. У ньому достатньо докладно відтворено положення Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» стосовно відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також конкретизована структура і основні повноваження кожного з органів місцевого самоврядування у м. Дніпропетровськ – Дніпропетровського міського голови та інших посадових осіб місцевого самоврядування (Розділ IV), Дніпропетровської міської ради, районних у місті рад, Таромської селищної ради (Розділ V), виконавчого комітету та ін. виконавчих органів міської ради (Розділ VI).

У статуті територіальної громади м. Київ про право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування не йдеться. Але, як і у статуті територіальної громади м. Харків, є розділ про органи місцевого самоврядування – це Розділ III «Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування у місті Києві». Норми цього Розділу фактично повторюють аналогічні положення Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону «Про столицю України – місто-герой Київ», та завершуються статтею 27 «Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування міста Києва». Вони відрізняються від відповідних норм статуту територіальної громади м. Дніпропетровська тільки тим, що у м. Київ є особливості місцевого самоврядування, пов'язані із його столичним статусом, які закріплено у Законі «Про столицю України – місто-герой Київ».

Статут територіальної громади м. Одеси є одним з найновіших статутів територіальних громад – його було прийнято у 2011 р. Однак, і він не містить норм про право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування. Автори статуту обмежилися визначенням у ст. 2 терміну «посадова особа міського самоврядування» (особа, яка

працює в органах міського самоврядування відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок міського бюджету) та стислим викладенням системи міського самоврядування у Розділі III статуту. Отже, практика свідчить на користь того, що у статутах територіальних громад навряд чи доцільно приділяти увагу праву доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування, а тим більш – докладно розкривати його. Думається, що проаналізовані статuti найкрупніших міст України (і відповідно, найкрупніших роботодавців з-поміж територіальних громад, коли йдеться про реалізацію права доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування), чітко вказують на те, що більшість норм у них перенесена із Законів України, і дещо скорочена та спрощена – для полегшення ознайомлення із ними пересічними членами територіальних громад. Високий ступінь узагальненості норм статутів територіальних громад робить недоцільним приділення в них уваги конституційному праву доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування. Якщо окремі місцеві ради вважають за потрібне запровадити додаткові пільги і гарантії особам, які знаходяться на службі в органах місцевого самоврядування, – вони можуть це зробити своїми рішеннями незважаючи на наявність або відсутність відповідних норм у статуті територіальної громади.

Крім того, якщо така можливість для місцевих рад існуватиме тільки якщо вона закріплена у статуті територіальної громади, – то це може бути розцінено як дискримінаційна норма по відношенню до тих осіб, які знаходяться на службі в органах місцевого самоврядування населених пунктів, територіальні громади яких поки що не мають своїх статутів (а таких населених пунктів в Україні більшість).

У зв'язку із цими міркуваннями, вважаємо включення положень стосовно права доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування недоцільним на сучасному етапі. У статутах територіальних громад доцільно обмежитися викладенням системи місцевого самоврядування та її особливостей у тому чи іншому населеному пункті. Така думка знайшла підтримку вчених (напр.: колективна праця «Муніципальне статутне право» (Одеса, 2005).

Бальцій Ю. Ю.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВИХ РАД ТА ЇХ ПОСАДОВИХ ОСІБ

Відповідальність виконавчих органів та посадових осіб у місцевому самоврядуванні, зумовлена перш за все тим, що вона є гарантією прав місцевого самоврядування, яка покликана забезпечити діяльність органів місцевого самоврядування в інтересах громадян, територіальних громад, і суспільства в цілому.